СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Пам'ятайте про Україну!

РІК XCIV. Ч. 12. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 20-го СІЧНЯ 1987 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, JANUARY 20, 1987 No. 12. VOL. XCIV.

ДАЛЬШЕ РОЗГЛЯДАЮТЬ ПРИЧИНИ НЕЩАСТЯ В ЧОРНОБИЛІ

Джерзі Сити, Н.Дж. — Як подає „Франкфуртер Альгемайне Цейтунг", справа катастрофи у Чорнобилі далі є темою гарячих дискусій в цілій Европі. Ідеться про майбутню безпеку нуклеарних споруд і небезпеку, яку вони можуть спричинити в інших країнах.

Катастрофа в реакторі в Чорнобилі є в центрі уваги, тому що Західня Европа дуже довго не була поінформована про силу нуклеарних споруд в СССР і про те чому прийшло до такого сильного вибуху в Чорнобилі.

Вперше представники Західньої Европи дістали точніші інформації на зустрічі міжнародних організацій атомової енергії у Відні з кінцем серпня, і на цій підставі могли створити собі точніший образ подій, що мали місце в квітні 1986 року у Чорнобилі.

Ці інформації допомогли випрацювати тепер інформаційну брошуру, що її видала організація для безпеки реакторів у Західній Німеччині п.н. „Нові відкриття про катастрофу в Чорнобилі". У брошурі аналізується нуклеарні споруди в Чорнобилі і недостатні засоби безпеки, як також точно перебіг подій і їх важливість. Також в брошурі є інформації як після нещастя в Чорнобилі відповідальні чинники в СССР змінцнили свої нуклеарні споруди і як хочуть далі їх розбудовувати.

В другій частині брошури пишеться про наслідки вибуху в Чорнобилі у Західній Німеччині і в загальному в Західній Европі та в який спосіб у цих країнах стараються охоронити населення перед наслідками радіоактивности.

Брошуру можна набути в Західній Німеччині безплатно, в організації для безпеки реакторів в Кельні, Швертнерштрассе 1.

Бюро перепису населення хоче скасувати питання про національність

Філядельфія (Я.Т.). — Як інформує Орися Гевка, провідна активістка Українського Освітньо-Культурного Центру у Філядельфії, в останніх днях січня ц.р., буде вирішено у Вашінгтоні, у Бюрі перепису населення, яке питання має бути вжите у квестіонарі перепису населення у 1990 році: національне походження опитуваних громадян чи місце народження їх або їхніх батьків.

В останньому переписі населення у 1980 році було вжите питання національного походження, у попередніх переписах було питання про „країну народження батьків" і тепер є намагання вернутись до цього останнього питання.

Вирішення цього питання є дуже важне, зокрема для українців. Якщо українців будуть опреділювати на основі країни народження, то величезну частину українців зачислять або до росіян, або до поляків, австрійців та інших.

Бюро перепису населення вирішить які питання мають бути у квестіонарі перепису на основі опінії, побажання і домагань громадян. У зв'язку з цим є дуже важним щоб якнайбільше число українців негайно вислали свої домагання чи прохання до Бюра перепису населення з проханням вжити у переписі 1990 року питання національного походження, а не місце народження.

Писати слід на адресу: Mr. William P. Butz, Assoc. Director, Demographic Fields, U.S. Dept. of Commerce, Bureau of the Census, Washington, D. C. 20233.

В додатку до листів буде дуже корисним звертатися у цій справі до конгресменів округи.

У Джерзі Сити відбудеться виставка УСС

Джерзі Сити, Н.Дж. (О.Т.) — У неділю, 25-го січня ц.р., місцева громада буде відзначати історичні Січневі Роковини концертом у Народному Домі при Фліт вулиці. У зв'язку з відзначенням цієї великої історичної події, Головна управа ОбВУА при співучасті відділу ОбВУА з Нюарку влаштовує виставку архівних експонатів Леґіону УСС-ів у цій самій залі, де відбуватиметься концерт. Громадяни, які візьмуть участь в концерті будуть мати рідкісну нагоду побачити ці експонати і бути свідками частини історії України і побачити пам'ятки цієї заслуженої збройної формації.

Виставку можна буде оглянути почавши від 1-ої год. по полудні перед концертом і після концерту до год. 6-ої вечора.

В. Чебріков критикує КҐБ

ПОСЛЕ ВЫСТУПЛЕНИЙ «ПРАВДЫ»

«За последней чертой»

В связи с публикацией в «Правде» 4 января 1987 года статьи «За последней чертой» сообщаем о принятых Комитетом госбезопасности СССР мерах в отношении сотрудников УКГБ УССР по Ворошиловградской области, причастных к нарушениям социалистической законности по делу заведующего корреспондентским пунктом журнала «Советский шахтер» В. Берхина.

Проведенной ранее проверкой установлено, что А. Диченко, будучи начальником Управления КГБ УССР, в нарушение уголовно-процессуального законодательства способствовал необоснованному возбуждению органами милиции уголовного дела и аресту В. Берхина. Своими указаниями Диченко вовлек некоторых подчиненных ему сотрудников УКГБ в противоправные действия в отношении В. Берхина и других граждан.

За совершение указанных действий, дискредитирующих высокое звание советского офицера, Диченко отстранен от занимаемой должности и уволен из органов КГБ.

Председателю КГБ Украинской ССР поручено привлечь к дисциплинарной ответственности других сотрудников УКГБ УССР по Ворошиловградской области, допустивших противоправные действия.

Комитетом госбезопасности СССР принимаются дополнительные меры к строгому соблюдению законодательства в деятельности органов государственной безопасности.

В. ЧЕБРИКОВ.
Председатель Комитета государственной безопасности СССР.

Як уже інформовано, в газеті „Правда" з 8-го січня ц.р. була надрукована стаття шефа КҐБ Віктора Чебрікова, в якій він критикує КҐБ Ворошиловградської области за безпідставний арешт кореспондента журналу „Совєтський Шахтар" Віктора Берхіна. Чотири дні перед тим, 4-го січня, „Правда" помістила довшу статтю п. н. „За послєдней чертой". В ній розповідається про „справу" журналіста В. Берхіна, який викривав високопоставлених чиновників-хабарників, про обшук, вчинений працівниками міліції в його помешканні, про його незаконний арешт. В статті сказано, що координатором всієї акції був „кандидат в члени бюро обкому партії А. Діченко", однак ні словом не згадано, що А. Діченко був начальником КҐБ. І лише сам шеф КҐБ розкрив карти. Вгорі подаємо копію статті-відповіді В. Чебрікова, яка надрукована на першій сторінці „Правди".

Клівленд відзначить роковини проголошення державности

Клівленд (С. Кікта). — Українська громада Великого Клівленду відзначатиме 69-ті роковини проголошення державности України в неділю, 25-го січня, концертом о год. 4-ій в залі парафії Покрови в Пармі.

З доповіддю виступить голова державної Комісії міжнародніх претенсій д-р Богдан Футей з Вашінгтону, а концертову частину заповнить спів оперової солістки Марти Андріюк, також колишньої мешканки Клівленду.

В прогамі дня цього року вперше буде проголошений „Українець року у клівлендському поселенні, 1986".

У четвер, 15-го січня, посадник Клівленду Джордж Войновіч прийняв делегацію української громади і вручив голові УЗО мгрові Василеві Ліщинецькому проклямацію Дня Української Незалежности.

В СССР можлива амнестія для політичних в'язнів

Москва. — Московський кореспондент газети „Ню Йорк Таймс" Билл Келлер повідомив про безпрецедентну заяву начальника новоствореного гуманітарного і культурного відділу міністерства закордонних справ СССР Юрія Кашлєва, який підтвердив, що в найвищих інстанціях обговорюється питання про перегляд кримінальних справ осіб, обвинувачених в антисовєтській діяльности.

В інтерв'ю західнім репортерам Ю. Кашлєв заявив, що не виключає оголошення загальної амнестії і наперед назвав її значною подією. „Я не можу ще точно сказати, чи буде прийняте загальне рішення, чи кожний випадок буде розглядатися окремо, але я впевнений, що таке гуманне рішення буде прийняте", — сказав Кашлєв.

Чутки про те, що Міхаїл Ґорбачов може прийняти подібне рішення вже давно ходили серед західніх репортерів і дипломатів, акредитованих в Москві, однак західні спостерігачі покищо обережні з висновками, не знаючи справжніх маштабів можливої амнестії. Згідно з їх одностайною думкою, М. Горбачов негайно потребує виправити погане враження, яке існує у зв'язку з систематичним порушенням основних прав людини в Совєтському Союзі.

Відповідаючи на запитання репортерів, Кашлєв зробив заяву, яка ще недавно була б немислима в устах совєтського чиновника. Він сказав, що перегляд справ політичних в'язнів викликаний „різного роду незручностями, які вони (політв'язні) створили для зовнішньої політики СССР, а також напруження, яке вони викликають у відносинах з багатьма державами".

Совєтські дані і дані міжнародних правозахисних організацій про кількість політичних в'язнів в СССР значно розходяться. Кашлєв, наприклад, заявив, що за антисовєтську аґітацію і пропаганду засуджено менш як 200 осіб. Однак організація Міжнародна амнестія вважає, що в Совєтському Союзі є тепер понад 1,000 політв'язнів.

(Закінчення на стор. 3)

„Дніпро" полонив Пуерто Ріко красою українських танців

Сан Хуан, П.Р. (О. і Б. Сацюки). — Український танцювальний ансамбль „Дніпро" Оттави виступав з великим успіхом у 11-му Міжнародному фестивалі фолкльору, що відбувся у столиці цього тропічного караїбського острова, від 1-го до 11-го січня ц.р. Цей цикл фестивалів у Пуерто Ріко виробив собі славу й престиж одного з десяти найкращих показів фолкльору з понад 200 фестивалів цього типу, що реґулярно влаштовуються по всьому світі. Разом 45 країн — членів Міжнародної ради фолкльорних фестивалів докладають усіх зусиль щоб їхні делеґації отримали запрошення на щорічний пуерторіканський фестиваль, бо уважають це великою честю й визнанням.

І ось цього року ця честь припала молодим амбасадорам українського танцю й культури, ансамблеві „Дніпро" з канадської столиці. Офіційно репрезентували вони Канаду, яка входить до вищезгаданої міжнародної ради. Проте в програмках фестивалю, усій реклямі цієї імпозантної культурної події в пресі, радіо й на телебаченні, крізь і постійно говорилося, що беруть участь Німеччина, Еспанія, ЗСА, Індія, Полінезія, Югославія, Україна та Пуерто Ріко.

На кожному з семи концертів фестивалю майже 3,000 присутніх, між ними також багато туристів з усіх закутин світу, насолоджувались виступами 25-членного ансамблю „Дніпро", що завойовували публіку майстерною хореографією, знаменитою мімікою, молодечою вервою й прекрасною українською музикою. Під бездоганним мистецьким керівництвом Катерини Шепертицької і Юрія Остапика, міняючи репертуар кожного концерту, „Дніпро" виконував танці з Полтавщини, Гуцульщини, Закарпаття, Бойківщини, Поділля й Буковини. „Дніпро" рівнож популяризував багатство українського народного танку на одній з найбільш популярних програм пуерториканської телевізії, що передається по цілому острові.

„Дніпро" виступав уже в більших центрах українського поселення у Канаді, між ними у Торонто, Монтреалі, Ванкувері та інших містах. Мали вони також надзвичайний успіх на Експо'86 у Банкувері, де виспупали кількакратно в павільйоні Онтаріо і на сцені представлень американських стейтів Ореґон, Каліфорнія і Вайомінґ.

Ансамбль „Дніпро" заслуговує на спеціяльне признання від української громади не тільки в Канаді, але й у цілому світі, бо цей їхній вклад у популяризацію української культури вони довершили своїми власними фондами, без будь-якої фінансової допомоги.

Г. КОЛЬ ВИСТУПИВ ПЕРЕД ВИБОРЦЯМИ

Людвіґсгафен, Західня Німеччина. — Біля 5,000 західньонімецьких виборців зібралися на передвиборчі збори Християнсько-демократичної партії (ХДП) щоб послухати виступ канцлера Західньої Німеччини Гельмута Коля.

Г. Коль почав свою промову словами: „Час соціялістичних експериментів минув". Він мав на увазі діяльність своїх попередників — соціял-демократів, які привели країну до зростання інфляції і безробіття. За словами Коля, йому вдалося навести порядок в домі, який він успадкував від соціял-демократів. Канцлер не говорив про економічну революцію. Він закликав німців працювати ще наполегливіше і назвав недопустимим теперішній рівень безробіття, який становить 9 відсотків, однак зауважив, що безробіття виникло не одного дня і одного дня не може бути ліквідоване.

Поміркований тон промови канцлера можна зрозуміти. Недавно проведене опитування громадської думки показує, що християнських демократів підтримує 53 відсотки західньонімецького населення. За соціял-демократів мають намір голосувати 37 відсотків виборців і лише 9.5 відсотка висловилися за радикалів-„зелених".

Західні спостерігачі були здивовані, що консерватистів підтримує більшість у віці від 18 до 25 років. Виборці від 25 до 40 років у більшості висловилися за соціял-демократів.

Як не дивно, але саме широка підтримка, якою користується ХДП серед населення Західньої Німеччини, найбільше хвилює її партійних лідерів, які побоюються, що багато прихильників партії, які наперед впевнені в її перемозі, просто не підуть голосувати.

„Не заспокоюйтеся тим, що ви чуєте і читаєте, — попередив канцлер Коль. — Ідіть голосувати і прослідкуйте, щоб проголосували всі ваші друзі і знайомі".

Говорячи про зовнішньополітичний курс християнських демократів, Коль заявив, що його основою був і буде тісний союз зі З'єднаними Стейтами Америки як в рамках НАТО, так і на двосторонній основі. Канцлер особливо підкреслив важливість вкладу Західньої Німеччини в розроблення програми стратегічної оборонної ініціятиви.

Канцлер заявив також, що він не має наміру відмовлятися абсолютно від всіх аспектів політики його попередників щодо східніх сусідів Німеччини. Він закликав до досягнення угоди про редукцію зброєнь між З'єднаними Стейтами і Совєтським Союзом.

У СВІТІ

ЗАХІДНЬОНІМЕЦЬКА ПОЛІЦІЯ заарештувала у Франкфурті ливанця який, правдоподібно є один із двох терористів, захоплювачів пасажирського літака американської повітряної лінії TWA в червні 1985 року і трамала на бейрутському летовищі 39 пасажирів, серед них більшість американських громадян, на протязі 17 днів. В тому часі терористи застрелили американського моряка і викинули його тіло на бетонну доріжку. Речник міністерства внутрішніх справ, заявив, що спеціялісти західньонімецької поліції перевіряють тепер цілу справу, щоб встановити чи 22-річний араб Башір Кодр, який правдоподібно належить до проіранської фракції терористів, є цією особою за якою розшукає поліція батьох країн світу. Під час арешту поліція відкрила у валізці ливанського „пасажира" три пляшки вибухової рідини, що вказувало б, що він підготовлявся до чергового терористичного акту.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ СЕКРЕТАР ЦК КПСС Міхаїл Ґорбачов не виступив на телевізії з промовою у справі роззброєння, згідно з пропозицією зменшення стратегічної нуклеарної зброї і евентуального знищення всієї атомової зброї до 2000 року, як раніше передбачали речники Білого Дому і Державного департаменту. Представник Уряду заявив в четвер ввечорі, 15-го січня ц.р., що здогади про виступ були зроблені на підставі телеграми американської амбасади в Москві, яка сиґналізувала, що М. Ґорбачов правдоподібно готується до головної промови, яку передаватиме совєтська телевізія. Деякі американські засоби масової інформації підготовлялися до передачі частин з промови М. Горбачова.

У ВИСЛІДІ ЗАКОЛОТІВ філіппінських мусулман на південному острові Мінданао загинуло шість осіб, а кількадесять були поранені. Шеф генерального штабу армії ген. Фідель Рамос заявив, що мусулманів втихомирювали два баталіони війська і гелікоптери, які були вислані на острів з метою навести порядок. Побічною метою висилки війська на острів було також те, що уряд президента Коразон Акіно хотів продемонструвати силу армії, яка у потребі може виступити проти кожної групи ворохобників, які діють на шкоду держави. Армія навела порядок, заарештувала лідерів заколотів і вбивників, зліквідувала багато зброї і амуніції і тимчасово заборонила діяльність Мусулманського визвольного фронту, відповідального за заколоти.

АҐЕНТСТВО АССОШІЄЙТЕД ПРЕСС інформує, що Москва постепенно зменшуватиме совєтські військові залоги в Монголії. Ґеннадій І. Ґерасімов, речник міністерства закордонних справ СССР, прочитав кореспондентам повідомлення міністерства оборони в цій справі, але відмовився відповідати на питання журналістів і не сказав скільки і які частини будуть відтягнені з Монголії. Покищо Монголію покине одна повна дивізія совєтського війська і декілька окремих груп ракетних військ та летунства. Все це ніби то наступило у висліді порозуміння між совєтськими лідерами і урядом Монгольської Народної Республіки. Західні дипломати в Москві кажуть, що у Монголії перебуває правдоподібно 38,000 совєтського війська. Моторизована частина, яку плянують відтягнути, нараховує 12,695 вояків.

В КІНЦІ МИНУЛОГО ТИЖНЯ в Греції відбувся 24-годинний генеральний страйк протесту проти підвишки цін на продукти першої потреби. Страйк був одним з найбільших від часу перебрання влади соціялістами на чолі з прем'єр-міністром Андеасом Папандреу. Комуністична досить сильна партія підтримувала в цьому випадку страйкуючих і з цього факту політичні спостерігачі й аналітики зробили висновок, що між соціялістами і комуністами непорозуміння поглиблюється і вже в недалекому майбутньому може дійти між ними до розриву. Комуністи особливо незадоволені тим, що Папандреу відмовився вести з ними розмови про евентуальну коаліція в уряді, яка, очевидно, стала б початком упадку соціялістичного уряду. — кажуть спостерігачі.

НОВИЙ КИТАЙСЬКИЙ ЛІДЕР ПЕРЕСТЕРІГАЄ ІНТЕЛЕКТУАЛІСТІВ

Пекін, КНР. — Новий генеральний секретар комуністичної партії Китайської Народної Республіки Жао Зіянг, який в кінці минулого тижня замінив на цьому пості Гу Йобенга, перестеріг китайських інтелектуалістів, щоб вони не творили антиурядових груп, не очолювали студентських демонстрацій, не домагалися демократизації сьогоднішньої політичної системи в Китаї, не ставили вимоги про поширення прав людини, вільного вислову думки, вільної преси та не займалися провокаціями, які змусять уряд прийняти додаткові закони і застосувати їх супроти тих, які супротивляються чи чинно поборюють теперішню систему.

Звернення нового китайського лідера опублікували на своїх сторінках майже всі більші газети з підкресленням, що дебати на тему політики, соціяльних справ, науки тощо, мусять відбуватися в рамках марксистської ідеології і напрямних уряду, бо інакше провідна верства китайських інтелектуалістів вноситиме, мовляв, „ворожі марксизмові ідеї" для сприйняття яких все знайдуться в КНР „несовісні особи".

Жао Зіянг, проти приходу якого до влади запротестували понад 400 китайських студентів у З'єднаних Стейтах Америки і групи студентів, які недавно домагалися відновлення демократичної системи в Китаї і мали навіть відвагу поставити свої вимоги публічно чи у формі багатолюдних демонстрацій, намагався заспокоїти деякі демократичної країни Заходу, з якими КНР вдержує дипломатичні і торговельні зв'язки, в тому числі ЗСА, що зовнішня і внутрішня політика нових лідерів буде незмінною і у принципі Пекін буде дотримуватись усіх досі підписаних договорів. Зміни в компартії вони назвали „внутрішніми перемінами", які скоріше мають відношення до китайських комуністів, як до зовнішнього світу.

Новий китайський лідер використав перебування в КНР мадярського члена Політбюра Гавазі Ференза, щоб запевнити закордонні країни, що Китай цілком не думає вирікатися зв'язків із „зовнішнім світом" (він мав на думці правдоподібно демократичні держави світу), але навпаки „ми будемо ці зв'язки поширювати і уліпшувати, а не звужувати, як це інтерпретують противники комуністичної системи в Китаї".

Вияснюючи атаку в пресі на китайських інтелектуалістів Зіянг запевнив, що жадного переслідування чи масових арештів не передбачається, а натяки на нову „культурну революцію" він назвав абсурдними і не здійснимими в теперішньому часі відкритих зв'язків Китаю з багатьма країнами світу. Однак китайські засоби масової інформації, очевидно контрольовані урядом і компартією, однозгідно заявили, що „дисидентські ідеї не є і не можуть бути сприємливими в Китаї, де політику й інші справи веде і унапрямлює уряд, обрані народом члени Верховної Ради під наглядом компартії".

В АМЕРИЦІ

ПРЕСОВИЙ СЕКРЕТАР секретної служби Ричард Адамс виступив проти полегшення режиму Джана Гінклі, який 30-го березня 1981 року вчинив замах на президента Роналда Реґена. Цю заяву Р. Адамс зробив наступного дня після того, як стало відомо, що Дж. Гінклі був звільнений з-під нагляду в шпиталі на 12 годин і відпущений додому, де він провів день 28-го грудня зі своїми батьками. У лютому минулого року Гінклі звернувся в суд з просьбою полегшити режим його утримання в шпиталі. Однак суд вирішив залишити його на попередньому місці. На думку суду, Гінклі все ще є небезпечним для суспільства.

ВИСТУПАЮЧИ В ОДНОМУ з клівлендських театрів, колишній президент ЗСА Джиммі Картер критикував поведінку Адміністрації президента Роналда Реґена в справі продажу зброї Іранові. Дж. Картер, зокрема, осудив спробу Адміністрації представити справу так, що ініціятором всієї операції був Ізраїль, а не американський Уряд. „Спокуса посудити інших у власних помилках завжди велика, — сказав Картер. — Але факти показують, що відповідальність в цій справі несе Вашінґтон, а не Тель Авів. Президент Реґен міг би закликати підполковника Норта і адмірала Пойндекстера і, користуючись правами головнокомандуючого, примусити їх відповісти як, кому і через кого була відправлена зброя, і на що був використаний кожний отриманий доляр. Однак Президент цього не зробив".

ДЕРЖАВНИЙ СЕКРЕТАР Джордж Шулц, завершуючи свою поїздку по шести африканських країнах, зустрівся в столиці Ліберії Монровії з президентом цієї країни Семюелем Довом та іншими ліберійськими керівниками. Переговори носили практичний характер і були присвячені одній справі — катастрофічному станові економіки Ліберії і її заборгованости З'єднаним Стейтам, яка становить 800 мільйонів долярів. Дж. Шулц прямо заявив, що ЗСА зменшать в цьому році економічну допомогу Ліберії на 10 мільйонів долярів, а військову на 5 мільйонів. Державний секретар закликав ліберійських керівників переглянути державний бюджет країни і приступити до розроблення програми широкої економії. Шулц закликав також до лібералізації політичної атмосфери в країні.

ГУБЕРНАТОР СТЕЙТУ Ню Джерзі Томас Кін запропонував змінити програму велферу. Відзначивши, що теперішня система не виправдує себе ні в Ню Джерзі, ні в інших стейтах, лише збільшує кількість людей, які не в стані утримувати себе і свої родини і залежать цілком від соціяльної допомоги, губернатор оголосив, що згідно з новою системою всі 365,000 жителів стейту, які дістають допомогу (велфер), повинні будуть піти вчитися, щоб набути професію і приступити до праці. „Це буде перша реформа велферу в країні, яка заторкне всіх, хто дістає допомогу", — сказав Т. Кін, звертаючись до законодавців стейту. Республіканець Т. Кін, який був перевибраний в 1985 році на другу каденцію губернаторства з найбільшою за всю історію стейту перевагою над опонентом, повідомив про економічні успіхи Ню Джерзі. Нині середній дохід родини в стейті займає третє місте серед всіх 50 стейтів країни — після Аляски і Коннектикату. Губернатора Т. Кіна називають в числі можливих кандидатів на пост віцепрезидента у виборах в 1988 році.

ФІЛЬМОВИЙ АРТИСТ Рей Болджер, який виступав у відомому фільмі „Визард оф Аз" в 1939 році, помер у Голливуді у четвер, 15-го січня з причини рака. Йому було 83 роки. Болджер виступив у багатьох фільмах та в театрах Бродвею.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Svoboda USPS (50-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.
Tel.: (201) 451-2200

Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Справа першої ваги

Недавно можна було прислухуватись переданій через телевізію прецікавій дебаті секретаря оборони Каспера Вайнберґера і нового голови сенатської Комісії для збройних сил, демократа Сема Нанна з Джорджії. Заповідач пояснив, що цю дебату вестимуть два мужі, які, мабуть, є найкращими знавцями американських збройних сил і всього того, що пов'язане з проблемою оборони Америки. Цікаво — обидва цивільні люди, але обидва колишні старшини, які виспеціялізувалися у цій ділянці, від якої залежить бути-не-бути країні і нації. Хоч Каспер Вайнберґер — республіканець, Сем Нанн — демократ, проте обидва однаково добрі патріоти, які бажають своїй американській батьківщині тільки добра.

Дебата стосувалася у першій частині політики Уряду Реґена у ділянці збросння, у другій частині — коштів. Вайнберґер цілком погоджувався з Нанном, що було б немудро і занадто коштовно, якби Америка старалася за такий паритет з СССР, щоби на кожний новий, випродукований Совєтському Союзі танк будувати й собі чи щоб такий принцип стосувати й у будівлі літаків, кораблів і всіх інших родів зброї. Вайнберґер ствердив, що Америка веде оборонну політику і що велика збройна сила Америки потрібна на те, щоби відстрашити Совєтський Союз від аґресії, — щоб Совєтський Союз знав, що кожна спроба аґресії спричинить таку відплатну акцію, що немає мови, щоб Москва могла вийти з тієї війни переможцем. Тут наче автоматично насувалася думка, що в Америці немає „військового міністра" чи „міністра війни", а є „секретар оборони" і це не є тільки формалістичне назовництво, а така назва має сутній зміст.

Вайнберґер звернув увагу, що „договоритися" з Совєтським Союзом про редукцію різних родів стратегічної зброї страшенне трудно, бо, наприклад, совєтська сторона взагалі не захотіла розглядати проєкт президента Реґена винайти оборонну зброю, яка з космічного простору унеможливлювала б ракетну атаку („Зоряна війна"). Хоча Реґен твердив, що така зброя корисна обом сторонам і що СССР повинен бути однаково зацікавлений таким пляном, як Америка, Ґорбачов і його дорадники у ділянці збросння взагалі не захотіли про це говорити.

Зате існують поважні різниці думок між отими названими двома мужами щодо потреби запропонованих різних родів зброї і щодо коштів для їх побудови. Це стосується, наприклад, пропонованої Реґеном, себто його секретарем оборони Вайнберґером побудови нового літаконосця чи кружляка. Нанн звернув увагу, що будова такого нового корабля тривала б десять років і невідомо ані того, як за той час зміниться кошт продукції і чи та нова зброя не буде вже перестаріла. Це стосується також нового літака-бомбардувальника типу Бі-1-Бі на місце ніби вже перестарілого Бі-52, здатного перевозити також атомові бомби. У загальному новому бюджетовому прелімінарі, що його Президент зголосив до Конґресу на круглу суму один трильйон дол., вимагається на оборонні цілі 312 більйонів. Вайнберґер боронить цю суму в деталях. Немає сумніву, що в цій справі прийде до палких суперечок в сенатській Комісії збройних сил, що її головою є Нанн, та що прийде до довгих і впертих торгів між Вайнберґером і Нанном. Але, як виходило з цілого тону цієї дебати, можна сподіватися, що у тій найважливішій справі прийде скорше до компромісу, як в інших позиціях бюджету, що стосуються презірних мирних цілей в самій Америці.

Кардинальна різниця між Совєтським Союзом і Америкою у ділянці збройного арсеналу є та, що Москва завжди наставлена на експансію комунізму і поширювання своєї „сфери впливів", та що ніколи ще офіційно явно і славно не виреклася завітньої місії „угробити" вільний світ, себто завести у всьому світі комуністичну систему. І тому й Москва зламала Гельсінкський договір, який передбачав „мирне суперництво ідей". Вона зберігає залізну заслону і тримається засади, що вільно і треба вести комуністичну пропаґанду у вільних країнах, але не вільно допустити до будь-якої пропаґанди демократії західнього типу в СССР. Те саме стосується ділянки збросння. Каспер Вайнберґер заявив одверто: Совєтському Союзові залежить на збереженні свого монополю у різних ділянках зброї. У тому лихові є те добре, що американська державна верхівка здає собі вже з цього справу, дарма що Ґорбачов рахує на прихід до влади демократів у президентських виборах у 1988 році.

Андрій Бук

ЕКОНОМІЧНІ ЗМІНИ І ДЕМОНСТРАЦІЇ В КРАЇНАХ КОМУНІЗМУ

I.

Звідомлення останніх місяців кореспондентів засобів масової інформації і відвідувачів країн комунізму повідомляють про далекойдучі зміни в тих країнах. В одних вони відбуваються довготривалим еволюційним способом, в інших з революційним забарвленням. Від часу нав'язання дипломатичних зносин ЗСА з Китайською Народною Республікою в 1979 році, а вслід за цим почерез спортові, культурні, торговельні і господарсько-економічні зв'язки протягом останніх 15-ти років економічний стан країни та рівень життя поверх одного більйона населення міняється не до пізнання. Вслід за торговельними і господарчо-економічними прийшли зміни в мілітарних стосунках на весні минулого року, відбулися спільні китайсько-американські воєнно-морські вправи. Китайська Народна Республіка набула за 550 мільйонів долярів радарового, компюторського і технічного летунського знаряддя. Цього року китайські фізики-науковці при допомозі американських експертів випустять у стратосферу першу ракету з двома американськими комерційними сателітами.

Новий китайський уряд під проводом Денґа Шіяопінга зірвав з довголітньою диктаторською доктриною Мао Зедонґа, який своєю 10 літньою (1966-1976) „культурною революцією" допровадив країну до економічної руїни, а перейшов — на ліберальну, — на взір капіталістичної економії Заходу. Раніше 80 відсотків населення в сільському господарстві працювало за мінімальну винагороду і здавало все до державних магазинів, а лиха господарка, поганий врожай, слаба продукція довели до цього, що нарід не мав що їсти і уряд щороку вкладав мільйони дол. на імпорт зерна, харчів, сталі, нафтових рур, машинового знаряддя й інших першої потреби речей. Мільйони людей було без праці. Зараз за нового генсека Денґа це все продукується на місці. Сьогодні в Китаї поверх 200 американських фірм з більйоновими інвестиціями торгує американськими продуктами. Вільна торгівля, приватна ініціятива, біржа та поверх 15,000 закордонних продуктів роблять економічну революцію. Клич Мао Зедонґа, „краще бідне суспільство під соціялізмом, як багате під капіталізмом" та гостра заборона приватної торгівлі й ініціятиви зникли раз назавжди. Повінь нових консумерських здобутків: кольорові телевізори, машини до шиття, холодільні, сушарки, компютори і інше електронічне знаряддя змінили життя не до пізнання. Модерна економічна реформа Денґа, за короткий час створила нову соціялістичну людину, „новий Китай" і то лише зі страху перед можливою загарбницькою експансією північного сусіда СССР, який стало держить мільйонову армію на кордонах Китаю.

Зачав Денґ економічну реформу в 1979 році у своїй провінції Сучан (одна з найбільших) приватними фабриками, варштатами праці і приватною землею, а відтак поширив на сусідні провінції і цілий Китай. За п'ять років збільшив продукцію фабрик на 24 відсотки, збір збіжжя двічі більший, як потрібно на виживлення населення. За останні роки індустрійна і сільсько-господарча продукція зростає 11 відсотків річно. Зі зміною економіки змінився і стандарт життя. Однокольорові сині вбрання замінили різнокольорові, зі сорочками і краватками. Молодь купує імпортовані платівки, касети, забавляється, танцює західні танці „рок енд ролс". Село підсилює сільсько-господарськими продуктами міста. Постають нові приватні підприємства: ресторани, фабрики сорочок, цементу, через приватну ініціятиву продукція зростає, люди багатіють. Заморожені раніше стандартні заробітні платні замінили підвишки платень. Змагання, промоції, премії за кращу і більшу продукцію підсилює клич „час, то гроші". 10,000 приватних фарм, десять мільйонів малих приватних підприємств торгує зі закордоном, роблять зиски, лібералізація економіки степенується. Раніше Китай продукував рівно 300 машин до прання, на кінець минулого року поверх 8 мільйонів. Повстають міжнародні департаментові крамниці. Вільній торгівлі допомагає чорний ринок з харчами й іншими продуктами. Минулого року, в жовтні, відкрито в Шанхаї біржу акцій кількох підприємств, з новим роком відкрито біржу акцій і державних бондів в Пекіні і накладено податки на 100 телевізійних станцій. Не треба забувати, що Китайська Народна Республіка — це найбільша країна світу з 230 провінціями, (з яких наразі менше як дві сотні дозволено відвідувати чужинцям) та колосальним приростом населення, якому уряд запобігає контролею народин.

Як довго революційні економічні зміни потривають і що станеться з безробіттям і інфляцією, які спричинять модернізація, механізація і автоматизація покаже час. Впарі з економічними змінами, через зносини зі Заходом, виміну студентів, науковців та експертів різних галузів промисловости виринули останньо демократичні і політичні домагання. Почалися вони 22-го грудня м.р. демонстрацією кількох тисяч студентів в Шанхаї, які вийшли з кемпусів і домагалися демократичних студентських привілеїв-прав та свободи слова. Демонстрації тривали п'ять днів і кожного дня число демонструючих більшало. Летючками, афішами і транспарантами: „Хочемо демократичних виборів", „Свобода слова і преси", „китайський деспотичний уряд ідентичний з тиранським-февдальним", демонстранти домагалися демократичних привілеїв і свобід. Між лозунґами була і американська „Статуя Свободи". Спершу провід партії був здезорієнтований, демонстрації були спокійні без сутичок з поліцією.

Але згодом, коли до демонстрантів пристали робітники, селяни, навіть діти — разом їх було 50,000 і спинили весь рух авт, автобусів (люди залишали авта й ішли пішки — тисячі не вспіли до потягів і літаків) уряд закликав демонстрантів заперестати протести, які доведуть до анархії, у протилежному разі він вжиє силу і винних покарає. Денґ заявив, що демократичні вибори відбудуться до шести місяців і демократичні-політичні реформи будуть слідувати за економічними і фінансовими, що потриває довший час.

Закінчення буде.

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

Теодор Терен-Юськів

Дві різні мистецькі імпрези в УІА

КОНЦЕРТ Т. ГРИНЬКОВА

Давненько вже не було в Ню Йорку індивідуального концерту нашого піяніста, Томи Гринькова. З приємністю почули ми його в новій програмі в суботу, 6-го грудня 1986 року, в залі Українського Інституту Америки. Публіка була мішана, наша і ненаша; все таки її могло б було бути більше. Однак для цього потрібна була рекляма дбайливіша і чіткіша. Цього потребує фортепіяновий концерт, головно у нас. Адже можна було почути голоси здивування чи і досади: „Але ж ми нічого не знали про концерт Гринькова." Публіка, що прибула, виявилась привітна, вдячна та захоплена грою мистця.

Розпочав Гриньків програму відомою, нашою „Сонатою" в Ф Д. Бортнянського, зразу прихиляючи до себе слухачів. Менше поширене в світі „Імпромту ф-моль", тв. 142, ч. 1, Шуберта поглинуло всіх своєю шубертівською мелодикою та розмаєм кольорів, що їх мистець видобув з інструменту. Популярне, ефектовне і люблене „Скерцо б-моль", тв. 31, Шопена тільки скріпило дальший успіх виконавця. Закінчували першу частину програми композиції Ліста „Потіха" в Дес і „Трансцедентальний етюд ф-моль", де піяніст із великою свободою виявив свої технічні спроможності до найменших подробиць, полонючи всеньку публіку, яка густими і щирими оплесками змусила його появитись знову перед фортепіяном.

Після перерви почули ми ще раз українську музику, а саме Косенкові „Етюди" б-моль, ціс-моль та „Етюд" в Ц. Всі вони з опусу 8. Гриньків з особливою любов'ю відноситься до творів Косенка і він виконує їх виїмково успішно. „Незабутньою остає у його загранні прекрасна „Пасакалья" (був би виконав її наприкінці, на „біс", але, як казав — „... вона дещо задовга на те"). Піяніст заграв „Етюди" з глибинною переконливістю; особливо залишиться в пам'яті ритмічно-похмурий, сумовитий „Етюд ц-моль".

Як кінцеву точку вибрав Гриньків ще інший рід етюдів, т. зв. „Музикальні хвилини" в б-моль, Дес та в Ц, з тв. 16, Рахманінова. Самі тільки етюди в другій частині концерту це, що правда, зовсім стильово, проте, як музично, так і психологічно воно начебто дещо збіднювало чи зменшувало враження багатства образности першої частини виступу. Крім цього, ми радше на закінчення концерту, були б вислухали композиції нашого Косенка. Речі Рахманінова, технічно важливі і складні, вивів піяніст із мистецькою вникливістю та очевидною віртуозністю. Проте публіка оплескувала піяніста так само одушевлено і завзято, як і по першій половині програми. Гриньків віддячився наддатком, одним з найкращих, „Ноктюрном" в Дес, Шопена. Виконав він його зі справжнім, розмрійним леготом і настроєм чарівливої ночі. Серед скріпленої гущі оплесків, один із його наймолодших учнів, підніс своєму вчителеві ще і китичку квітів.

За перекуском і вином в залі Інституту, протяглась ще довше мистецька гутірка.

ВИСТАВКА В. ПАЛІЙЧУКА

Хоч цей, вже і не найпершої молодости, наш мистець, Василь Палійчук, так, як ніби зовсім невідомий у Ню Йорку, він, як можна ствердити, є видною постаттю на образотворчій ниві, в Балтиморі. Там він зі своєю родиною проживає (дружина українка народжена у Франції) та працює як мистець.

Родом він покутянин, зі Снятинщини (поблизу В. Стефаника). Хлопчиною опинився на еміграції у час війни і почерез Німеччину дістався до ЗСА. Тут служив при летунстві, покінчив студії малярства і скульптури в Балтиморії. Є він повним професором у Західньому коледжі Мериленду (вчителює там 20 літ), а теж директором Ґалерії. Провадить курси мистецтва наприклад, в Музеї Балтимору тощо. Крім малювання і рисунку, він залюбки віддається скульптурі і різьбі. Належить до Українсько-американського т-ва університетських професорів.

Якось воно дивно і не зовсім зрозуміло, чому Палійчук не нав'язав досі ближчих зносин з українським Ню Йорком? Бож з Балтимору, хоч би в ОМУА, ми вже мали, навіть молодших від нього мистців з показом їхніх праць. Оця виставка в Інституті, це його перший крок в українському середовищі в Ню Йорку. А відбулась вона від 7-го — 19-го грудня ц. р. і було виставлених 33 картини; переважно олії та деякі рисунки.

Без сумніву В. Палійчук — це кольорист, який інколи потрапить бути дуже яскравий. Декілька його картин великі розміром (ціна, 1250 дол.), що в нас тут рідко трапляється. Загально його ціни дорожчі, як на наших виставках.

Найцікавіше, що зразу впадає у вічі, це його різностильовість чи мішанина стилів творення. В нього реалістичний, пів або зовсім абстрактний стиль японська манера малювання чи знову пуантилістична. Часом він зіставляє два стилі в одній і тій самій праці. Наприклад, на великому полотні „Орлиний

(Закінчення на стор. 3)

Роман С. Голіят

РОЖЕК ПРО КІССІНДЖЕРА

„Whitewashing the White House". By Edward J. Rozek. Survey, Vol. 25, No. 2 (111), Spring 1980. By The Eastern Press LTD. London and Reading. Oxford University Press.

Проф. д-р Едвард Рожек, директор інституту студій порівняльних наук і ідеологій в університеті Кольорадо, у повищій статті заподав огляд книжки Генрі Кіссінджера „White House Years" — 1979 рік і свої критичні завваги.

У 1962 році Кіссінджер доповідав в університеті в Кольорадо, а після доповіді Рожек відвіз свого колишнього колеґу зі студій на летовище. Вони знаються ще з 1949 року. Обмінюючись думками про студійні роки у Гарварді, Кіссінджер розповів йому про тодішні відносини у Вашінґтоні. Він сказав, що Джек Кеннеді пропонував йому працю бути асистентом Джорджа Бонді, але він не погодився на це. Вашінґтон є жахливим місцем. Один одному підрізує горло. Відтак, зі злобною усмішкою, він сказав: „Я міг би мати успіх, коли б я лиш захотів". Це обернулося у сповідь і пророчу візію.

Він мав успіх! Рожек зі зацікавленням слідкував за Кіссінджеровим метеорним льотом, а з розвагою — за його глобальною акробатикою. В нього була спритність пускати миляні баньки одні за одними перед легковажними американцями. Коли Кіссінджер постановив зігнорувати правило всіх попередніх державних секретарів, без часу на обміркування, писати спогади негайно після відходу з посту, то Рожек нетерпеливо очікував, щоб прочитати цей „магнум опус". Перша частина вийшла під назвою „White House Years".

У цій публікації Г. Кіссінджер обговорює період від січня 1969 до січня 1973 років, енерґійно представляє свій світ подій, які відбулися протягом цих чотирьох років. На посту асистента Державної оборони за Ричарда Ніксона, він переповідає про вершинні переговори в Москві, САЛТ-І, своє залицяння до комуністичних китайців, події в Чіле, переговори в Парижі, які довели до Паризької угоди і, звичайно В'єтнам, Камбоджу і Ляос Кіссінджер забезпечив провід і умілу раціоналізацію для відступу Америки. У цій книжці, центральною особою є саме — він Генрі Кіссінджер. Ця публікація, — пише Рожек, — є цікавою не тільки тим, що в ній поміщено, але також, що в ній пропущено. Кіссінджер збирає для себе лаври слави і влади, а зручно залишає справи, що не є для нього прихильні. Ще раніше, перед прогрою Нелсона Рокефелера до Ричарда Ніксона на республіканській конвенції в Маямі в 1968 році Кіссінджер коментував: „Коли Ніксона номінують на президента — це буде катастрофою для ЗСА". Вкоротці Кіссінджер знайшов дорогу до Ніксона, і 25-го листопада 1968 року в П'єр готелі в Ню Йорку, Ніксон іменував його дорадником у закордонній політиці під час успішної кампанії на президента. Одначе, у своїх спогадах, Кіссінджер безпощадно критикує Ніксона вдаючись до іронічних завваг, образливих висловів і понижуючих тверджень.

Рожек неґативно ставиться до на його думку, нефахової праці Кіссінджера, головно у переговорах з комуністичним світом. Він умів маніпулювати працівниками засобів масової інформації. Американські журналісти добре знали, що щоб дістати засекречені вістки „від високопоставлених урядовців", ніколи не можна критикувати Кіссінджера. Вони бачили тільки те, що бажав собі Кіссінджер і хотів, щоб вони бачили і повідомляли тільки про те, що він собі бажав. Він пише у книжці: „Журналіст... мусить залицятися і бути приємним супроти урядової особи, без його бо доброзичливости, йому не дадуть інформації".

(Закінчення на стор. 3)

Любов Коленська

У ЦЕЙ ДЕНЬ, КОЛИ ЗАГИНУЛА ВСЯ ЗАЛОГА „ЧЕЛЛЕНДЖЕРА"

У січневому числі журналу „Рідер Дайджест" поміщено зворушливий, щобільш драматичний опис події, п. з. „День, коли експльодував „Челленджер", що її пережив разом із 135-ма пасажирами літака повітряної летунської лінії Істерн Бóінг 757 його капітан О.А.Фишер. Капітан розповідає, що в цей же самий день, 28-го січня 1986 року, коли летів їхній літак з Бостону до Маямі — розірвався міжпростірний корабель „Челленджер" і в його полумені згинула вся залога астронавтів.

Капітан Фишер знав про те, що ось-ось в простори має вичалитиі із землі „Челленджер", тому його це зовсім не здивувало, коли сказано змінити дещо напрям польоту літака, як і теж пересунено на трохи пізніше час його відлету. Коли про це він поінформував своїх пасажирів, то не зустрівся з ніяким нариканням. А це було, либонь, тому, що всі були незвичайно зацікавлені у польоті „Челленджера" особливо через те, що враз із залогою досвідчених астронавтів вперше мала вилетіти „звичайна" собі людина — учителька початкової школи Криста МекОлиф.

Нарешті літак почав підійматися вгору... І саме, коли він опинився на південь від Вілмінґтону, Північна Каролайна, капітан увімкнув радіо і враз на хвилях етеру почув запит пілота з іншого літака:

— Чи міжпростірний корабель ще не піднявся вгору?

Хвилина різкої тиші, а тоді відповідь контролера повітряного руху:

— Так... Але... але хвилину після його вичалу, він... розірвався у просторах.

Раптом тишу перервав чийсь голос:

— Чи ви сказали те, що я почув? ...

— Так... На жаль... так.

Хвилину капітан Фишер і його асистент пілот Барні Росс мовчазно задивились кудись у простори, а там, прохопились із їхніх уст слова:

— Ні?!

— Це неможливо! Таке не могло статися! І хіба не... всі там люди?! ...

Капітан Фишер почав застановлятися, що йому робити? Повідомити йому пасажирів про цей жахливий випадок — чи ні? Адже на цьому літаку може знаходитись хтось із родичів або приятелів, хоча б і Кристі МекОлиф? І закружляли його думки бистрим стривоженим крутежем... схрещувались і знову бігли — нерішучі, сполохані: казати пасажирам — чи ні? Якщо б він тепер був не в літаку, а в своєму містечку, він знав би, що йому вчинити. На заклик їхнього священика всі люди зібрались би на молитву... А тут?... Але тепер? ...

Обидва асистенти його дорадижували йому почекати із повідомленням про цей страшний випадок. Та він знав, що колись він мусить це зробити... Всі і так довідаються про це на землі... І коли він стояв нерішений, задивлений в простори, один із пасажирів передав йому записку, в якій він повітряній лінії Істерн висловлював похвали за знамениту обслугу, а передусім за швидку і точну інформацію, хоча б навіть про зміну повітряної лінії польоту і зміну часу у зв'язку із вичалом „Челленджера".

Раптом хтось торкнувся його рамени. Це був пілот Барні. Капітан підвів зір з-понад записки і потойбіч віконця побачив велику туманну хмару, яка різким, хмурим контрастом відтиналась на тлі чистого голубого неба. У нього не було ніякого сумніву, що це якраз хмара, яка зформувалася після розриву міжпростірного літака. І більше він вже не вагався: знав, що про цю трагічну катастрофу він негайно повинен повідомити своїх пасажирів.

Зараз покликав стюардесу і запитав її чи, бува, поміж пасажирами немає священика. Переглянувши листу, вона відповіла, що є священик Дж. Д. Ґотієр.

Тоді капітан попросив її, щоб вона запитала священика, — чи він не захотів би допомогти йому підтримати пасажирів на дусі.

Тим часом, знову потойбіч вікна, капітан побачив, що зловісна хмара побільшується і наближається до них. У цій хвилині йому сказано, що священик, зараз після повідомлення капітана Фишера пасажирів про це жахливе нещастя, проведе з ними молитву.

І тоді щойно капітан увімкнув мікрофон:

— Пані і панове! — він почав. Мушу передати вам неймовірно жахливу вістку. Мені страшенно прикро, але... міжпростірний корабель „Челленджер" розірвався. Він знищений зовсім... Експльозія наступила майже після його вичалення.

У цій хвилині літак пролітав понад морським побережжям Дейтона. І тоді, коли він, кермований вправною рукою свого капітана, поволі зближався до землі — перед віконцями пасажирів показалася велетенська, грізна хмара. У цьому моменті почулися слова священика із 23-ої псальми.

Його рівний спокійний голос, його слова із псальми кріпили, засрівали, утверджували у великій вірі до Господа, потішали всюдиприсутністю Всевишнього, який ніколи не залишає людини і є її найбільшим захистом. Слова священика злагіднювали враження події, що сталася із залогою „Челленджера", втихомирювали біль... А потім о. Ґотієр молився за астронавтів, за їхні родини. І нагло хмара, яка зовсім була насунулася на літак, почала віднього віддалюватись... І враз із усією силою заструменіло сонце, проясніли блакити неба...

І капітан Фишер у своєму нарисі так описує цю хвилину: „Хоча я не бачив пасажирів, я був певний того, що голови їхні склонились низько та що кожне серце пройнялось глибоким зворушенням".

Літак приземлився. Капітан покинув свою пілотську каюту, щоб подякувати священикові. А потім уже вони обидва дивились на пасажирів, коли вони залишали літак. Йшли вони поволі: деякі ще обтирали очі від сліз, інші допомагали комусь нести важкий клунок, а ще хтось брав від втомленої матері сплячу дитину, щоб принаймні на момент відтяжити матір.

Йшли молоді, старі люди, йшли чоловіки і жінки. А капітан Фишер задивився на них як „на маленьку часточку всього людства", що залишала в тій хвилині літак. Багато з них на хвилину зупинялись, щоб стиснути руку капітанові і о. Ґотієрові, щоб висловити їм признання і подив. Це виглядало зовсім так, — пише капітан, — начебто це

(Закінчення на стор. 3)

Рожек...

(Закінчення зі ст. 2)

Коли точно перечитувати його спогади, то бачимо, що Кіссінджер ніколи не радився ніяких передових знавців советських справ, як у ЗСА, так і закордоном, тільки шукав порад у тих, якими він міг маніпулювати. Його головним дорадником був Гельмут Зоннефелд, який зовсім не скривався з тим, що він готов назавжди віддати Східню Европу для СССР. Кіссінджер ніколи серйозно не займався совєтологією або советською стратегією. У Гарварді, він зосереджувався на Віденському конгресі 1814-15 років, і віддавався дуже загальниково державній теорії. Не зважаючи на це, після того як він зайняв державний пост, негайно став „експертом" комунізму і советської стратегії. Вислід був катастрофічний — стратегічний відступ ЗСА хитро прикритий його раціоналізацією і реторикою. Бертгам Д. Волф, чільний знавець советських справ, 16-го квітня 1973року апелював до Ніксона, щоб він не уділяв низької тарифи комуністичним державам, а головно СССР, тому, що неможливо забезпечувати мир за ціну безборонного і мовчазного населення в Советському Союзі, яким уряд СССР відмовляє право емігрувати.

Кіссінджер переконав Ніксона, що він може змінити напрям історії, ігноруючи апель Волфа. Колишній американський лідер Джордж Міні завважив: „Ми живемо в часі, коли чоловік, якого ціла політична кар'єра була побудована на антикомунізмі, може стати президентом і через ніч може змінитися на головного пропагатора односторонніх концесій для СССР".

Це сталося якраз за Кіссінджера, що мапа світу драстично змінилася у користь СССР. Крім того, він мав щастя, створити для себе репутацію найбільш славного дипломата після Джефферсона. Кіссінджер має здібність вибілювати поразки, і показувати їх як великі перемоги. Він приписує собі заслуги за всі ніби добрі діла, які сталися на протязі його урядування, а скидає вину на Ніксона і Конгрес за всі неповодження.

Рожек доказує Кіссінджерові, що його договір САЛТ-І був для ЗСА нещастям на зразок Мюнхену. Під час засідання в Москві, в травні 1972 року, Кіссінджер, випиваючи шампан підписав САЛТ-І, який дав СССР усі мілітарні переваги. Він далі каже, що „рілполітікер" не навчився підставової лекції з історії, — що збройну силу можна стримати, тільки силою, і що не може бути роззброєння, без усунення причин, які довели до озброєння. Він вказує Кіссінджерові на розумні спостереження Арнолда Тойнбі: „Що це не дуже мудро вівці голосити, що вона є вегетеріянкою, коли вовк обстоює інший погляд".

У 1979 році промотор детанту і САЛТ-І зізнавав перед Сенатською комісією закордонних справ, заявивши, що: „Рідко в історії нація так пасивно принимала радикальну зміну в мілітарній рівновазі... і процес САЛТ-І є божевіллям і ви можете розрахувати на мене, що я це направлю". Що за іронія — каже Рожек, архітект потурання ляментує над їхніми наслідками.

Рожек, відомий американський науковець, професор політичних наук, у своїх твердженнях каже, що советський уряд буде дуже радий тому, коли Кіссінджер буде в Білому Домі, а відтак у Стейт департаменті. В тому часі якраз, коли був там Кіссінджер, Советський Союз із великим успіхом, якого ще не було в СССР зростав у силу.

ТЕЛЕФОНІЧНА компанія Ей-Ті-Ті підвищить свої ціни на 5 відсотків, а менші компанії Ем-Сі-Ай і „Спринт", які спеціялізуються у розмовах на дальшу віддаль, зменшать свої оплати на 9 відсотків. Компанія Ей-Ті-Ті, яку вживають більшість установ і мешканців стейту Ню Джерзі, внесе підвишку 1-го лютого ц.р. Це буде вже п'ятий раз за останні три роки, що ця компанія міняє ціни. Причина така, що менші компанії, які мають досить низькі ціни мають добрий успіх, а велика компанія Ей-Ті-Ті, яка також завідує компанією Ню Джерзі Белл, має недобір.

АВТОМОБІЛЬНА КОМПАНІЯ Фольксваґен відкличе всі авта моделю „Авді турбо 5000" з 1985 року, щоб вставити механізм, який запобігатиме наглому прискоренні авт. Дотепер було 5 смертних випадків через це нагле прискорення.

АСТРОНАВТИ, ЯКІ летітимуть в наступну подорож в орбіту сказали, що вони радіють відновою програми польотів і вірять що після великих прослідженъ і випробувань трагедія міжпростріного корабля „Челленджера" не повториться. Фредик Гок, який буде капітаном в цьому польоті заявив, що НАСА є „сильнішою і мудрішою", ніж була перед вибухом „Челленджера", але сказав що ще один такий випадок міг би покінчити будь-які подорожі в майбутньому. Політ має тривати 4 дні на кораблі „Дискавері" і запляновний на 18-го лютого 1988 року.

У цей день...

Закінчення зі стор. 2

миряни відходили з церкви після зворушливої молитви.

Нарис свій закінчує капітан Фишер оцими словами: „Одного я був тоді певний, що ніхто не забуде де ми були в отой січневий день, коли розірвався „Челленджер". У ще одній кризі нашого народу ми відчули, в якій великій мірі ми потребуємо один одного і як ми залежні від нашого Господа. Та й знав я з усією безсумнівною певністю, що ніколи ми не зможемо забути оцієї незвичайної близькости нашого Всевишнього, як це було тоді, коли ми були частинкою молитовного зібрання на висоті 39,000 футів у польоті над фльоридським небом".

Оця історія, що її пережили подорожні враз із своїм капітаном і залогою літака, зокрема в часах, коли засоби масової інформації перевантажені описами злочинів, корупції, актів терору, самогубств та наркоманії — для нас особливо світла. У сьогоднішніх часах вчинок капітана Фишера, знаменитого керманича літака і людини, якою в часі важкої кризи кермували релігійні почування і золота людяність — це перлина перлин.

Тим більше, коли капітан спонуканий глибокими своїми релігійними почуваннями і переконаннями переповів пережите іншим, передаючи крихітку оптимізму і віру в ще існуючу гуманність.

КОМАНДИРИ АНТИКОМУНІСТИЧНИХ повстанців в Афганістані заявили кореспондентам в Ісламабаді, Пакістан, що їхні частини продовжують атакувати позиції комуністів, не зважаючи на те, що комуністичний уряд в Кабулі проголосив перемир'я, яке увійшло в силу в четвер, 15-го січня. Заяви комуністів лідери повстанського руху назвали підступом, який має на меті знищити визвольний рух в Афганістані. „Наші чистини не визнають жадного перемир'я поки Москва не виведе усі свої війська з Афганістану", заявили речники визвольного руху.

Т. Орловська — квіти в її житті

Тамара Орловська не могла вибрати більш відповідного наголовку для своєї виставки малюнків у Бойлстон Голл в Гарвардському університеті, яка відбулася від 7-го до 8-го грудня. Виставка „Квіти в моєму житті" складалася з 35 малюнків, акварель і олійних картин. Всі вони зображували квіти.

Чому квіти? Т. Орловська пояснює: „Квіти відзначають усі важливі події життя. Квіти приносять до лікарні, коли народиться дитина, вони є на весіллях і на похоронах. Квіти дарують як вислів любови. А крім цього, я виросла в селі, повному квітів — роменів, маків, фіялок... Вони є частиною мого єства".

Хоч Т. Орловська підкреслює, що вона пізно взялася за малювання і є мисткинею-самоуком, її творчість дістала високу оцінку від Сімора Симмонса, інструктора мистецтва в Редклиф (Гарвардський університет) та в Школі музею ім. Де Кордова, співавтора книжки „Рисунок: творчий процес". С. Симмонс каже: „Мене чарує спосіб, в який Т. Орловська вплітає квіти у тло картини. Неясно, де кінчається тло, а починається предмет, отже постає відчуття, що квіти виринають з простору і поринають в просторі. Вона цілковито довіряє своїй інтуїції, вислідом чого є символічне, містичне почуття".

Це була сьома виставка Т. Орловської. Вона брала теж участь у десятьох групових показах.

Т. Орловська вже шість років безкоштовно допомагає в бюрі Фонду Катедр Українознавства Гарвардського університету.

ФКУ

СССР ...

(Закінчення зі стор. 1)

Західні спостерігачі відзначають, що багатьох дисидентів і правозахисників судили не за політичні переконання чи вчинки, а приписували їм „паразитичний спосіб життя" чи хуліганство. Крім того до списку засуджених советська сторона не вносить здорових людей, яких силоміць приміщує в психіятричних шпиталі.

ПОКЛИКУЮЧИСЬ НА ДИПЛОМАТИЧНІ джерела, телевізійна компанія Ен-Бі-Сі повідомила, що підполковник Олівер Норт ще на початку минулого року передав урядові Ізраїля, що президент Роналд Реґен хотів би „використати всі можливі засоби для звільнення захоплених у Ливані американців". Ен-Бі-Сі повідомила також, що тодішній прем'єр-міністер Ізраїля Шімон Перез післав у Ливан спеціяльну розвідчу групу, доручивши їй визначити місце перебування закладників. Ізраїльтянам однак не вдалося дізнатися, де саме мусулмани тримають американців. Покликуючись на ті ж неназвані джерела, телевізійна компанія передала, що уряд Ізраїля схильний вважати, що підполковник О. Норт діяв самостійно і президент Р. Реґен нічого про це не знав.

Дві різні...

Закінчення зі стор. 2

простір" бачимо реалістичного орла, а довкілля синьо-зелене — абстрактне.

Воно самозрозуміле, що в українського мистця ви шукатимете України. І не можна сказати, що її немає у творчості Палійчука, хоч може вона не за дуже чітка і не задуже патріотична. Ось візьмім „Село над Прутом", одну з переконливіших його праць . Тут побачимо і гірську зелень і наші хатки і верби, проте все воно представлене в японському стилі. На запит, чому це так? Палійчук відповідає, що він дуже любить розмрійність, то тут йому і пригодилась японська стилізація. В цій же манері маємо на виставці ще і „Узлісся" та „Туман у Карпатах". Є і невеличка праця „Дівчина і гетьман" та рисунки, начебто роблені нашвидкоруч: „Писанки", де молодиця зосереджено розмальовує писанку, „Гопак" з присядками, стилізована картина „Вітряк у далині" зі з гарними вербами. „Старе дерево над водою", це майже імпресіоністична осінь. Додатня яскравість Палійчука проявляється у „Заході сонця", де небо вогнево червоно-оранжеве, а на попередньому пляні, чорні смереки, від'ємна, це зелень в „дикім городі". „Соняшники" його пов'язані знову з пуантилізмом.

Одна з його праць, що її копія прикрашує каталог виставки, це „Нічні світла" в реалістично-імпресіоністичному характері. Тут дерева, мабуть у парку, красуються в синьо-фіолетній насназі з біло-жовтими цяцьками світел.

Відходячи з виставки запитав я ще мистця, чому він працює у таких різнорідних стилях? Його відповідь була: „Коли б я був мільйонером, то я малював би тільки в цьому стилі" і тут указав він рукою на об'ємисту, гарну картину „Вогнеої птахи дух"; на ній виднів у леті стилізований білий птах на абстрактному синьо-зеленкавому тлі.

П.С. Прикро, але правдиво: на обох імпрезах не було, цим разом, української документації, себто ані програмки, ані каталогу. Куди ж ми прямуємо?

КЛК
Карпатський Лещетарський Клюб
повідомляє, що
КРАЙОВІ ЛЕЩЕТАРСЬКІ ЗМАГАННЯ
ЗА ПЕРШЕНСТВО УСЦАК-у
відбудуться
в суботу, 14-го лютого 1987 року
на Song Mt., Tully, N.Y., Hgwy 81, Exit 14
Подробиці будуть подані своєчасно у пресі
УПРАВА

ФОНД ОБОРОНИ ІВАНА ДЕМ'ЯНЮКА

Сидячи вигідно в хаті й читаючи це оголошення пам'ятаймо, що
ОДИН З НАС НЕ МАЄ ЦІЄЇ МОЖЛИВОСТИ!
Простягаючи руку, щоб виключити електричне світло пам'ятаймо, що . . .
Є ОДИН УКРАЇНЕЦЬ, ЯКИЙ ЦЬОГО ЗРОБИТИ НЕ МОЖЕ!
ЯСКРАВЕ СВІТЛО ОСВІЧУЄ
камеру Івана Дем'янюка безперервно.
ЯСНЕ СВІТЛО ПРАВДИ ГОРИТЬ
у серці Івана Дем'янюка.

Молитви і фінансова допомога є негайно потрібні!
Прохаємо посилати свою пожертву на адресу:

THE JOHN DEMJANIUK DEFENSE FUND
P.O. Box 92819
Cleveland, Ohio 44192

Цей фонд є спонзорований виключно родиною Дем'янюків.

В ДРУГУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
Найдорожчої і Невіджалуваної
ДРУЖИНИ, МАМИ і БАБУНІ

бл. п.
Анни Яблонської

будуть відслужені
ЗАУПОКІЙНІ СЛУЖБИ БОЖІ
в церкві Успення Божої Матері
на Роземонті в Монтреалі, Канада
в днях: 18, 24,28-го лютого і 2-го березня 1987 р.
о год. 8-ій ранку.

Про молитви за душу Покійної Анни просять:
муж — ЯРОСЛАВ
син — ЯРОСЛАВ з дружиною АННОЮ
і внуки — НАТАЛОЧКА, ІРЕНКА
і СЛАВКО мол.

Повідомляємо Родину, Приятелів і Знайомих,
що 1-го січня 1987 року помер

бл. п.
Роман Антонович

проживши 77 років.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися 7-го січня 1987 р. в церкві і на цвинтарі української католицької церкви св. Миколая в Мілвіл, Н. Дж.

Доньки:
ІРИНА ШОЛЛЕР з чоловіком і дітьми
РУСЛАНА АНТОНОВИЧ
Сестра — ІРИНА ЛЕВИЦЬКА з чоловіком
Брат — ОМЕЛЯН з дружиною ТЕТЯНОЮ

З волі Всевишнього в дні 2-го січня 1987 року
відійшла у Вічність по довгій і важкій недузі
на 83-му році життя

св. п.
РОМАНА КАРПЮК

уроджена в Пониковиці, Україна.

Після Парастасу у похоронному заведенні Насевича, ПОХОРОНИ відбулися на українському православному цвинтарі св. Андрія Первозванного у Бавнд Бруку, Н. Дж., де Покійна спочила біля свого мужа сл. п. Адольфа Карпюка, знаного організатора українських фотографів і філателістів.

У смутку:
РОДИНА у ЗСА і Польщі

Ділимося сумною вісткою з Родиною, Приятелями і Знайомими,
що в четвер, 15-го січня 1987 р., ненадійно
відійшов від нас у Вічність на 66-му році життя
наш Найдорожчий МУЖ, БАТЬКО І ДІДУСЬ

бл. п.
Михайло Виноградник

народжений 7-го грудня 1921 року в селі Бишів, повіт Станиславів, Україна.

ПАНАХИДА в неділю, 18-го січня 1987 р., о год. 7-ій веч. в похоронному заведенні П. Яреми при 129 Схід 7-ма вул., Ню Йорк . Н. Й.

ПАРАСТАС в понеділок, 19-го січня 1987 р. о год. 7-ій веч. в тому ж заведенні.

ПОХОРОН у вівторок, 20-го січня 1987 р., о год. 9:30 ранку в церкві св. Юра в Ню Йорку, а відтак на цвинтар св. Духа в Гемптонбурґу, Н. Й.

В глибокому смутку залишились:
дружина — ЕНРІКА
дочка — АННА з чоловіком ЙОСИФОМ
сини —
ЙОСИФ з дружиною ЛЮСЕЮ
ІВАН з дружиною БОГДАННОЮ
внуки — ХРИСТИНА, МИХАЙЛО, ЛОРА, ІВАН і ЮЛІЯНА
Ближча і дальша Родина в Америці, Канаді й Україні

З глибоким сумом повідомляємо Приятелі та Українську Громаду,
що на другий день Різдва, 8-го січня 1987 року в паризькому шпиталі,
після довгої та тяжкої недуги, прийнявши Найсвятіші Тайни, спочила у Бозі

св. п.
Олександра Вишневська
уроджена Туз

вдова по о. митр. прот. Володимирові Вишневському,
настоятелеві храму УАПЦ св. Симона в Парижі.

Уроджена в м. Житомирі на Волині в родині прот. Максима та Катерини Туз. Освіту здобула в Братстві ім. графа Блудова в Острозі та Варшавському Університеті. Покійна к. викладач біології середніх шкіл Луцька та лябораторних занять зоології та ботаніки Волинського Інституту Удосконалення Учителів, к. завідувач Допомогового Відділу Міської Управи Ковля, що опікувався Сиротинцем, полоненими та табором хворих поворотців вивезених на роботи в Німеччину, Голова Представництва ОУЖ в Етлінґені, малярка, співачка та диригент церковного хору в Парижі, автор наукової праці „Походження тваринного світу", що появилась в 1985 р. у виданні УТГІ в Німеччині.

ПОХОРОН відбувся в п'ятницю, 16-го січня 1987 року на цвинтарі Пер Ляшез у Парижі в родинному крипті після похоронних відправ у православному храмі св. Симона, що почнуться о год. 10:30 ранку.

ВІЧНА ЇЙ ПАМ'ЯТЬ!
ВЯЧЕСЛАВ — син
ВАЛЕНТИНА — сестра і ОСІЯ ІВАНЮК
ЛЯЛЯ — сестра
ПАВЛО — брат

У нашому безмежному болю ділимося сумною вісткою
з Рідними, Приятелями і Знайомими, що дня 17-го січня 1987 року,
по довгій й тяжкій недузі, заосмотрений Найсвятішими Тайнами, упокоївся в Бозі
в Сант Петербурзі, Фльорида, на 75-му році трудолюбивого життя
наш Найдорожчий МУЖ, ТАТО, БРАТ, ВУЙКО, СТРИЙКО, ШВАҐЕР і КУЗЕН

бл. п. мґр права
Роман Йосафат Цегельський

народжений 25-го жовтня 1912 року в Теребовлі, к. ревізор Ревізійного Союзу Українських Кооператив у Львові, неструджений працівник на церковній і народній ниві, в Клівленді, Огайо і Ст. Петербурзі, Фльорида.

ПАРАСТАС відбудеться в похоронному заведенні Anderson and McQueen, в Ст. Петербурзі, Фльорида в понеділок, 19-го січня 1987 р. о год. 7-ій веч.

В Пармі, Огайо відбудеться ПАРАСТАС в похороннім заведенні Колодій-Лазута при 5677 State Rd., в п'ятницю, 23-го січня 1987 року в год. 7:30 веч.

ПОХОРОН в суботу, 24-го січня 1987 р., о год. 10-ій ранку з катедри св. Йосафата на цвинтар свв. Петра і Павла в Пармі, Огайо.

Залишені в смутку:
дружина — СТЕФА з КАШУБИНСЬКИХ
сини — ІГОР з дружиною ВАРКОЮ
РОМАН
брат — ЮРІЙ з дружиною НАТЕЮ і родиною
сестра — МАРІЯ КАЛЬБА з мужем ОЛЕГОМ і родиною
сестра дружини — ІРИНА КАШУБИНСЬКА
Ближча і дальша родина в Україні, Америці, Канаді, Австралії і Польщі

Замість квітів просимо складати датки на Український Музей в Ню Йорку, на Гарвардський Проєкт і на українську католицьку церкву в St. Petersburg, Fl

S. Cehelsky, 4915 Boy St. N.E. Aprt. 227, St. Petersburg, Fl. 33703

З діяльности української громади в Апопці

Український віз в Різдвяній параді в Апопці

В днях 24-го, 25-го і 26-го жовтня 1986 року в нашій церкві в Апопці, Фльорида, відбулася місія під проводом місіонера о. Марка з Ґлен Ков, Н. Й. На місію прийшло багато парафіян і гостей з дальших околиць. Проголошено збірку грошей для вишколення нових священиків; по 100 дол. склали наша парафія і Сестрицтво Українського Об'єднання св. Володимира.

Неділя, 23-го листопада, була присвячена 68-ій річниці Листопадового Зриву. Парох о. Ричкун відслужив Службу Божу за український народ та разом з вірними прохав Всевишнього, щоб об'єднав нас тут, у вільному світі, для кращої праці для визволення наших братів на рідній землі. Потім було відправлено панахиду за борців, поляглих за ідею Першого Листопада.

По Службі Божій відбувся спільний обід, а відтак почалась святочна академія. Предсідник Українського Об'єднання св. Володимира Т. Боднарчук відкрив це свято, а С. Ковальчук виголосив святочний реферат. Анна Кравчук і О. Мізюк продеклямували поеми про Перший Листопад.

Різдвяна парада в Апопці відбулася 6-го грудня з великим успіхом не тільки для нашого міста, але і для нашої громади, та зокрема для розголосу української справи, бо наш святочний „віз" здобув чашу Маршала, що є першою нагородою. В параді брало участь 100 груп з 25-ма святочними возами. Наш віз, довжиною 22 фути, був зроблений у формі української хати зі солом'яною стріхою, подвір'ям і криницею та прикрашений зелениною і квітами, а по обох боках його — великий напис „Україна". На подвір'ї під хатою коло криниці сиділи жінки, чоловіки і діти в українських народних строях. Отець Ричкун грав наші колядки. Попереду „воза" йшла група жінок і чоловіків у вишиваних строях, які несли таблицю з написом „Україна" й американський і українські прапори. За обчисленням поліції, глядачів було коло 30,000 осіб. Радіо, телебачення і преса передали вістку про цю параду, зокрема про український віз та наші строї і громаду.

Треба згадати, що наша громада і в попередніх роках (в 1984 році) здобула перше місце, а в 1985 році — друге місце. Опрацював проєкт воза і зорганізував працю і матеріяли С. Ковальчук; криницю — В. Фіцик; будували хату — Т. Боднарчук, С. Дуда, Фічко, Потопний, Бобер, Кравчук. П-і Ковальчук виконала артистичну роботу, а саме: намалювала вікна і двері. Інші жінки — Кравчук, Фічко, Потопна та Боднарчук допомагали прикрашувати віз. Р. Ген підготовила дітей до паради.

Слід згадати, що більшість працівників у церковній і громадській праці є членами 380-го Відділу УН-Союзу.

С. К.

Пробоєвичка українського гончарства

Одним із найкращих майстрів Студійного Осередку Української Спадщини при Менор Джуніор коледжі у Філядельфії є Наталія Кормелюк, відома зі своїх незрівняних керамічних, а особливо гончарських виробів, що в 1983 році на місцевому річному Українському Фестивалі була „Майстром Року".

Наталія народилася в Німеччині. Після короткого перебування у Франції прибула з батьками до Ню Йорку у 1955 році, де вчащала до середньої школи з академічною і мистецькою програмою. Там теж одержала ступінь бакалавра з головним предметом історією та з побічними штукою і падагогією. П'ять років учила в середній школі міста Ню Йорку. В 1973 році замешкала в околиці Вашінгтону, Д.С., і, не зважаючи на виховання двох синів, відновила студії в університеті Антіох і придбала ступінь маґістра красного мистецтва, зі спеціялізацією в кераміці. В середніх школах навчає початки кераміки і скульптури. Є директором департаменту студії штуки. Веде теж вечірні курси кераміки для старших.

Побіч професійної праці була довголітньою виховницею молоді, як член Крайової Виховної Ради СУМ, команданткою літніх таборів СУМ, учителькою світлички СУА при відділі у Вашінґтоні, учителькою літератури і англомовних кляс при „Рідній Школі" ім. Тараса Шевченка і виховницею при Осередку СУМ у Балтиморі.

Влаштувала кілька власних мистецьких виставок у Вашінґтоні, Філядельфії та Ню Йорку. Брала участь у численних слов'янських і українських групових показах мистецьких виробів в Арлінґтоні, Йонкерсі, Гаррісбурґу. Виставляла свої праці на ґалеріях у Вірджінії, Вашінґтоні та по інших місцях з оціночними комісіями, де здобувала високі нагороди й відзначення. Демонструвала власні вироби на українських жіночих конвенціях, українських фестивалях, а зокрема кожного року в Менор коледжі у Філядельфії. Про гончарство дещо публікує в українських виданнях. Останньо в зв'язку з недалеким 1,000-річчям Хрищення України доручили нашій мисткині зладити в Піттсбурзі українську кімнату (кіоск) при університеті з багатим застосуванням традиційних керамічних і гончарських виробів на стінах і в побудові кафлевих печей.

За нові творчі вияви

Н. Кормелюк демонструє керамічні форми виготовлені за стилем традиційних способів кількох гончарських осередків України з пізнішого XIX і раннього XX ст. Не зважаючи на те, що кожний гончар задержує свій стиль, то осередок розвиває певний реґіональний характер. Експонати Наталії репрезентують характерні особливості чотирьох областей: Волинської, Вінницької, Полтавської та Івано-Франківської. В її виставках є включені деякі вироби трипільського характеру з особистою технікою гладження та димлення. Мисткиня виготовляє всі вироби на гончарському крузі з бронзової та жовтої камяної маси. На основі української традиційної творчости Наталія шукає з великим успіхом за особистими творчими виявами в чужому оточенні. Вона старається доводити народний характер виробів до пізного XX сторіччя. Пізнання цього характеру на поселеннях натрапляє на щораз більші труднощі, бо його ріст в Україні зупиняють репресії та заборони окупанта. Важко виховати наступні покоління мистців без ясно окреслених національних зразків з рідних земель. Єдиний рятунок — це наша фахова література.

На залученому знімку бачимо ориґінальну скульптуру, присвячену пам'яті чорнобильських жертв п.н. „В чорнобильській пастці", що її виготовила мисткиня за старовинним способом димлення, чи „закурювання". Поява обличчя в стіні форми є символічна. Другі „опалені" обличчя знаходяться побоках. „Люди в Україні, зловлені в пастку нуклеарної радіяції, не мають виходу. Верх скульптури гострий, має вигляд корони — вінка. Чи Ісус не мав тернового вінка за свої терпіння? Не хочу, щоб Чорнобиль сходив з нашої громадської пам'яті. Мусимо шукати способів, як допомогти нашим людям, що там постійно терплять. Це криється перед еміґрацією та світом" — з глибоким жалем наголошує Наталія.

Висновки

Треба привітати ініціятиву нашої молодої мисткині, яка бажає закріпити в пам'яті спільноти жахливі страждання українського народу після чорнобильської катастрофи під московським чоботом.

Зокрема слід поґратулювати Наталці за вперте знайомлення чужомовного оточення, а особливо його студіюючої молоді з нашою неперевершеною народною культурою та за підтогову українських юних мистецьких кадрів.

Менор коледж в англомовному середовищі поволі стає твердинею нашої культурної спадщини, що до неї включаються кращі мистці та майстри східнього побережжя ЗСА. Між ними вже помічаємо деяких чужинців, захоплених чаром українських народних виробів, як данка Мирна Ґолей (килими), німка Валерія Імлер (писанки) тощо. До найчільніших майстрів Осередку, крім Н. Кормелюк, враховуються Степанія Шумська-Маєр (вишивка), Михайло Коргун (деревопізьба), Микола Павлюк (шкіряні вироби) й інші. Студійний Осередок і згуртовані в ньому мистці свідомі своєї відповідальности, як амбасадори культурних здобутків поневоленої України у вільному світі.

Олександер Татомир

Св. п. В. Хмелюк

Другого листопада 1980 року помер у Парижі видатний мистець-маляр Василь Хмелюк. Від років він уже не багато малював і рідко виставляв, тож відхід його у вічність пройшов майже не помічений українською пресою. Тим часом, це був один із найвидатніших представників української Паризької школи малярства ще з початку 30-их років, коли він узяв участь у першій виставці Асоціяції незалежних українських мистців у Львові 1931 року. Його ім'я відоме теж як одного з передових мистців сучасного французького малярства.

Василь Хмелюк народився в Україні 1903 року. Був вояком армії УНР, після українсько-московської війни був коротко студентом Краківської академії мистецтв, але 1922 року перенісся до Праги. Там він студіював в Українській пластичній студії малярство, а літературу — в Кароловому університеті. У Празі в 20-их роках видав три збірки модерністичних поезій — „Гін", Осіннє сонце" і „1926,1928, 1923", а в 1928 році виїхав до Парижу, де брав участь у різних французьких виставках. На його твори звернув увагу славетний власник мистецької ґалерії Амбруаз Волляр і почав виставляти картини Хмелюка обіч французьких майстрів. Згодом Волляр поручав Хмелюка іншій престижній ґалерії Дюран-Руеля, якій наш мистець віддав виключне право продажі своїх творів і тим запевнив собі дальшу безперебійну мистецьку творчість. Виставки картин Хмелюка Дюран-Руель улаштував не тільки у своїй ґалерії в Парижі, але і в інших мистецьких осередках — Женеві, Берні, Кельні, Мюнхені, Стокгольмі, Лондоні, Ню Йорку й інших.

Своїм характером малярство Хмелюка зовсім експресіоністичне, він малював пастозними фарбами із сильними контрастами барв. Його малярство критика називає пристрасним, болісним, сповненим ліризму і драматичности, — прикмети, які проявляються не тільки в намальованих обличчях, а й у пірваних, мов покручених бурею, формах дерев, хмар чи будинків. Та ж критика називала його „автентичним малярем", який передає бачене ним безпосередньо, з усією щирістю свого хвилювання. Його ім'я не раз ставили поруч таких міжнародно відомих імен як Влямінк, Руо, Сутін й інших майстрів т. зв. „спонтанного малярства". Сам Хмелюк усе своє життя тримався оподалік усяких груп, не брав участи в спорах за мистецькі теорії і не дбав про те, щоб ще за його життя видали йому монографію його творчости, на яку він вповні заслужив. Пригадується, як у середині 1960-их років на ретроспективній виставці Хмелюка в ґалерії Дюран-Руеля зійшлися проф. Сорбонни Аристид Вирста, його брат маляр Темістокл і автор цих рядків і застали в ґалерії Дюран-Руеля в розмові з видатним критиком Шарлем Кюнстлером, членом Французького інституту. Наша розмова пішла про те, що треба конче видати монографію Хмелюка і ми навіть накреслили її плян. За мистцем залишилося тільки завдання зібрати потрібний для такого видання матеріял, чого, одначе він чомусь ни встиг чи не хотів зробити, так як про це подбали його старші колеґи Грищенко й Андрієнко.

І Хмелюк, і згадані два мистці стали й видатними представниками французького малярства, не перестаючи бути українськими. Тож і видання монографії Хмелюка є справою далі актуальною для утривалення пам'яті про мистця і його вклад в мистецьку культуру двох народів.

С. Гординський

ВІДІЙШЛИ • ВІД НАС •

АННА БАКУСОВИЧ член УНС Відд. 204-го ім. А. Гончаренка в Ню Йорку, Н.Й., померла 30-го червня 1986 року на 90-му році життя. Нар. 27-го квітня 1896 року в Україні. Членом УНС стала 1918 року. Залишила у смутку сина Степана Баха. Похорон відбувся 3-го липня 1986 року на цвинтарі св. Йосифа в Йонкерсі, Н.Й.

Вічна Їй Пам'ять!

М. Залінський, секр.

ВСЕВОЛОД БОНДАРЧУК, член УНС Вдд. 15-го ім. Св. Марії в Аллентавні, Па., помер 8-го жовтня 1986 року на 76-му році життя. Нар. 1910 року в Україні. Членом УНС став 1958 року. Залишив у смутку дружину Ларису. Похорон відбувся 11-го жовтня 1986 року на цвинтарі Седар Гилл в Аллентавні, Па.

Вічна Йому Пам'ять!

Анна Строт, секр.

Д-р Тарас Антонович, член УНС Відд. 240-го ім. Є. Коновальця в Пармі, Огайо, помер 24-го жовтня 1986 року на 78-му році життя. Нар. 28-го серпня 1908 року. Членом УНС став 1973 року. Залишив у смутку дружину Олександру і доньку д-р Ірену Левицьку. Похорон відбувся 27-го жовтня 1986 року на цвинтарі свв. Петра і Павла в Пармі, Огайо.

Вічна Йому Пам'ять!

Управа